

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعلیم و تَعَلُّم عبادت است. امام خمینی (ره)

مطالعات اجتماعی

پنجم دبستان

نیازهای ویژه

(ذهنی)

۱۳۹۶-۹۷

مطالعات اجتماعی

پنجم ابتدایی

مؤلفین:

مهری کریمیان - وجیهه منظمی - اعظم شایان
زهرا حقیقت دوست - منصوره آقا مهدی صراف

تصویرسازی: آزاده عمادی - کلثوم عمادی

ویراستاری: مانی عظیم زاده

صفحه آرایی: خدیجه محمدی

حروفچینی: فاطمه ناصری

مدیر هنری: پدram حکیم زاده

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

شابک ۷-۰۷۷۱-۰۵-۹۶۴ ISBN 964-05-0771-7

بسم الله الرحمن الرحيم
(... و من احيها فكانها احيا الناس جميعاً...)

بی سبب نیست که کار معلمان کودکان استثنایی را به «شغل انبیاء و مصلحان بزرگ عالم» تشبیه کرده‌اند، چرا که ماهیت تلاش عاشقانه‌ی آنان جهاد در مسیر احیاء انسان‌هاست. موفقیت در این جهاد خداجویانه مرهون تدوین برنامه‌ی درسی متناسب با توانمندی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان استثنایی است به نحوی که نارسایی برنامه‌های درسی و شرایط آموزش و پرورش عمومی برای دربرگرفتن این گروه از دانش‌آموزان، حذف آنان از جریان تعلیم و تربیت عمومی را موجب نشود. اینک خدا را شاکرم که پس از مدت‌ها، تلاش ایثارگرانه‌ی معلمین و کارشناسان این سازمان بار دیگر به بار نشست و بخش دیگری از مجموعه‌ی برنامه‌های درسی ضروری برای پرورش استعدادهای دانش‌آموزان عزیزی که در یادگیری و نیازها شرایط متفاوتی دارند برای بهره‌گیری آنان به چاپ رسید.

در این راستا محتوای کتب درسی کودکان استثنایی در مدارس ویژه به منظور تمهید زمینه‌های فراگیری مطالب و مهارت‌هایی که دانش‌آموزان را برای زندگی در جامعه‌ی امروز آماده می‌سازد طراحی شده است. امیدوارم تکمیل این حلقه‌های نهایی زنجیره آموزش و پرورش عمومی و حرفه‌ای، با فراهم آوردن کفایت‌های فردی و اجتماعی لازم، آرزوهای عموم معلمان و والدین این کودکان و نوجوانان را جامه واقعیت پوشد.

بر خود فرض می‌دانم از تمامی دست‌اندرکاران تدوین این مجموعه در سازمان و نیز مقام محترم عالی وزارت، مسئولین و دست‌اندرکاران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی به‌ویژه، اداره‌ی کل چاپ و توزیع کتب درسی که با حمایت‌های خود در برآورده شدن این نیازها و آرزوی معلمان و دانش‌آموزان استثنایی نقش بزرگی را ایفا کردند، صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

از آن‌جا که هیچ اثر انسان ساخته‌ای بدون ضعف و کاستی نخواهد بود، مشتاقانه چشم به راه نظریات و پیشنهادهای صاحبان اندیشه و تجربه در جهت ارتقاء کیفیت این برنامه‌ها خواهیم بود.

و ما توفیقنا الا با... العزیز الحکیم

معاون وزیر و رییس سازمان آموزش و پرورش استثنایی

فهرست

صفحه	عنوان
۲	روستای احمدآباد
۶	نقشه‌ی ایران (۱)
۹	نقشه‌ی ایران (۲)
۱۲	دختری از مازندران (۱)
۱۶	دختری از مازندران (۲)
۲۰	گردش در جنگل
۲۳	اصفهان
۲۸	استان خوزستان (۱)
۳۲	استان خوزستان (۲)
۳۵	بندر عباس
۴۰	خانواده‌ی پر جمعیت
۴۳	راه‌ها و وسایل نقلیه
۴۷	تهران
۵۱	روز جمهوری اسلامی
۵۴	بهشت زهرا
۵۷	کوه‌های البرز
۶۰	امیر کبیر
۶۳	رئیس جمهور
۶۶	همسایه‌های ایران
۷۱	کشور عراق
۷۵	کره‌ی زمین
۷۸	تصمیمی برای آینده

روستای احمد آباد

این تصویر روستای احمد آباد است. محمد، تابستان گذشته به آن جا رفته بود. او این تصویر را برای آموزگار کشید.

آموزگار تصویر را به بچه ها نشان داد و گفت: بچه ها تصویری که محمد کشیده است، مانند یک نقشه است. ما با کمک آن می توانیم روستای محمد را بهتر بشناسیم. سپس آموزگار از محمد خواست با کمک تصویر درباره ی روستای خود توضیح دهد.

محمد گفت؛ پدر بزرگ من در روستای احمد آباد زندگی می کند.

ما هر سال برای دیدن پدر بزرگ به آن جا می رویم.

روستای ما سرسبز و زیبا است. و در اطراف آن کوه های بلندی دیده می شود. یک

رودخانه ی پر آب از کنار روستای ما می گذرد. در اطراف این رودخانه ی آبی، درختان سبز

و زیبایی دیده می شود. خانه های روستاییان در نزدیک رودخانه قرار دارد.

وقتی حرف های محمد تمام شد، آموزگار گفت:

هر نقشه احتیاج به یک راهنمای نقشه دارد. با استفاده از راهنما می توانیم جاهای مختلف را روی نقشه پیدا کنیم.

بهرتر است برای کامل شدن نقشه ی محمد یک راهنمای نقشه بکشیم.

کوه را نشان بدهیم.

مثلاً می توانیم با این شکل

رودخانه را نشان بدهیم.

با این شکل

جنگل را نشان بدهیم.

با این شکل

خانه های روستاییان را نشان بدهیم.

با این شکل

راهنمای نقشه

کوه

رودخانه

جنگل

خانه های روستایی

- ۱- محمد هر سال تابستان به کجا می رود؟
- ۲- محمد برای آموزگار خود نقشه ی کجا را کشیده بود؟
- ۳- راهنمای نقشه چه کمکی به ما می کند؟
- ۴- در نقشه ی احمدآباد کوه ها با چه رنگی نشان داده شده است؟
- ۵- در نقشه ی احمدآباد، رودخانه و درختان با چه رنگ هایی نشان داده شده است؟

با استفاده از کلمه های زیر، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید.

جنگل

کوه

راهنمای نقشه

۱- هر نقشه احتیاج به یک دارد.

..... را نشان

۲- در نقشه ی روستای احمدآباد، این شکل

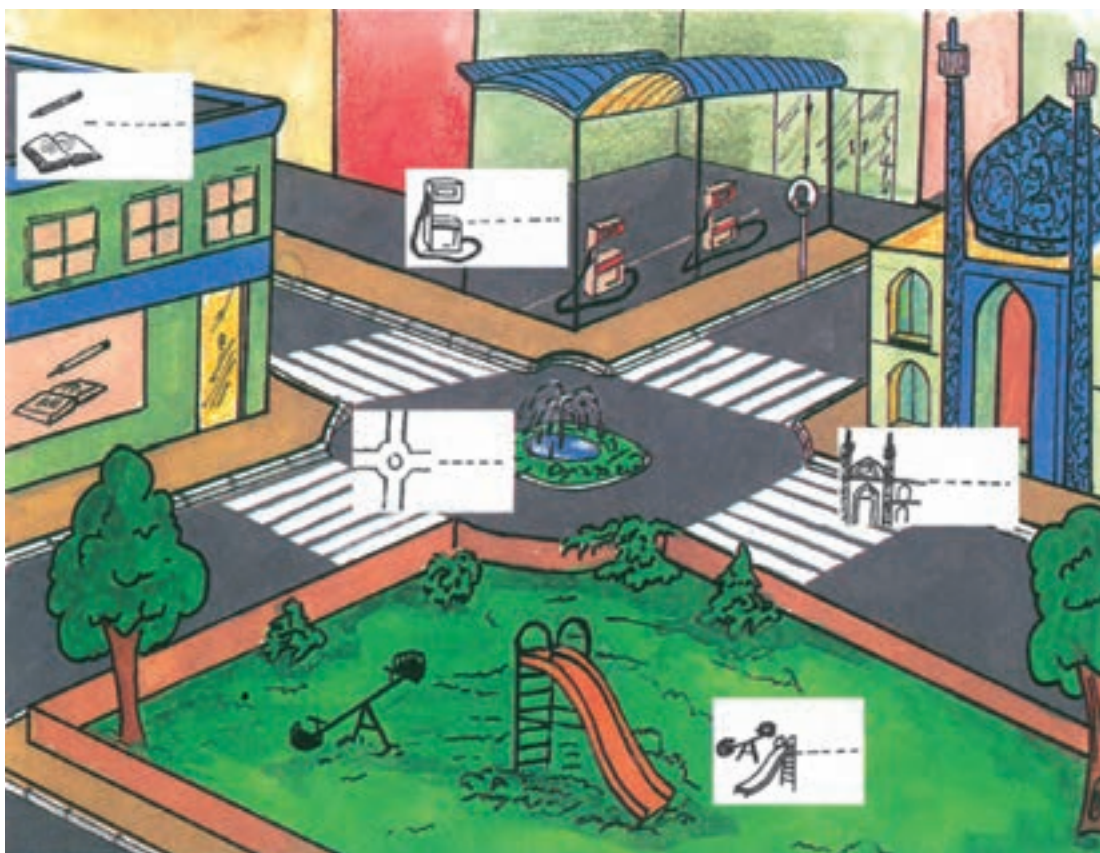
می دهد.

..... را نشان

۳- در نقشه ی روستای احمدآباد، این شکل

می دهد.

۱- این شکل میدان را نشان می دهد.

۲- این شکل مسجد را نشان می دهد.

۳- این شکل دبستان را نشان می دهد.

۴- این شکل پارک را نشان می دهد.

۵- این شکل پمپ بنزین را نشان می دهد.

به نقشه ی بالا نگاه کنید.

با توجه به راهنمای نقشه، نام هر مکان را در جای خالی بنویسید.

نقشه‌ی ایران (۱)

در درس قبل دانستیم که هر نقشه یک راهنما دارد.
ما با کمک راهنمای نقشه می‌توانیم جاهای مختلف را روی نقشه پیدا کنیم. در راهنمای نقشه هر رنگ جایی را نشان می‌دهد. مثلاً رنگ سبز نشانه‌ی جنگل است و رنگ آبی، دریا را نشان می‌دهد.
در نقشه، کوه‌ها با رنگ قهوه‌ای نشان داده می‌شود.

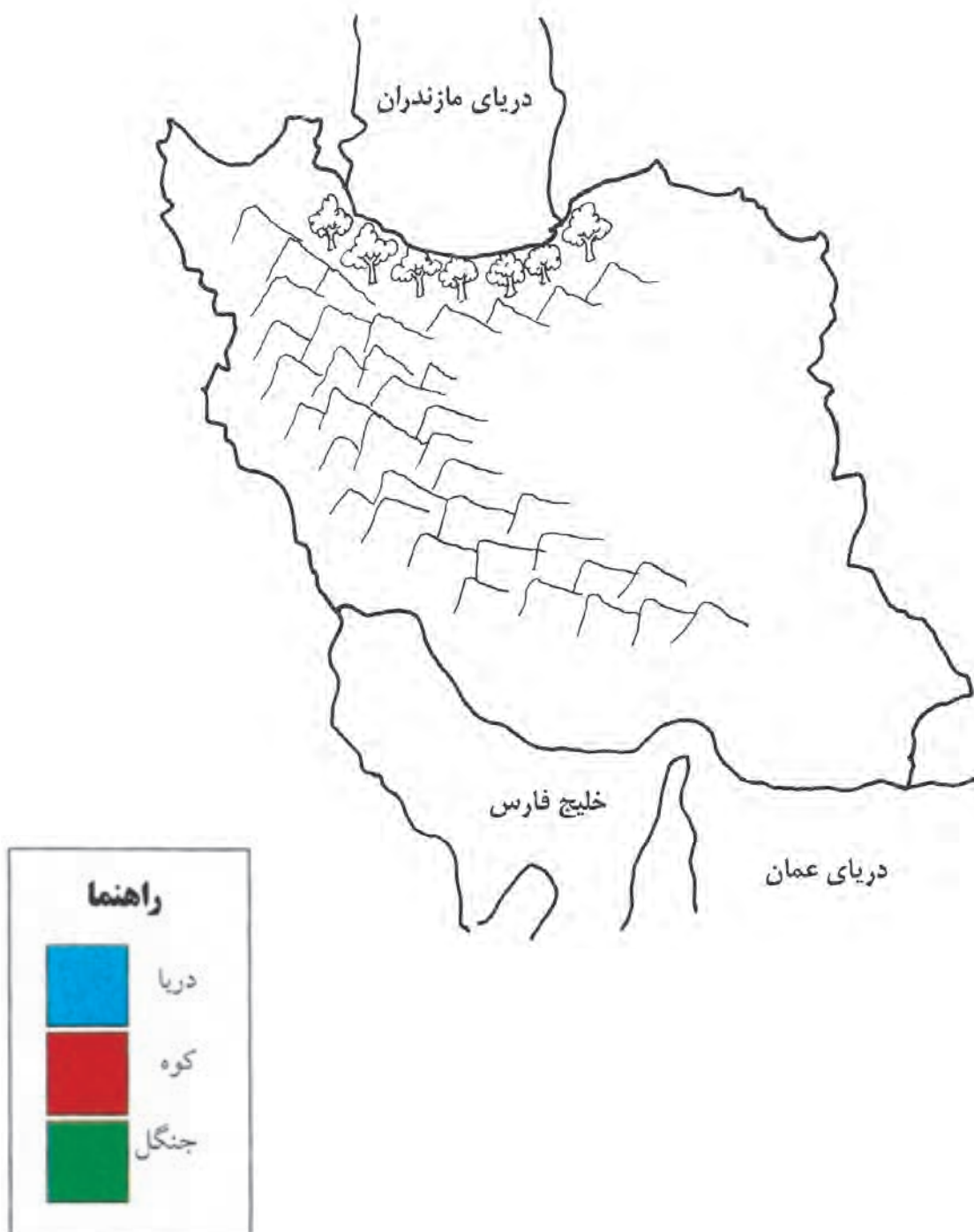
- حالا می خواهیم با استفاده از راهنمای نقشه ، کشور ایران را بشناسیم .
 به نقشه ی ایران نگاه کنید و به پرسش های زیر پاسخ دهید .
 - رنگ قهوه ای روی نقشه چه چیز را نشان می دهد؟
 - رنگ سبز روی نقشه چه چیز را نشان می دهد؟
 - دریاها روی نقشه با چه رنگی نشان داده شده است؟

راهنما	
	دریا
	کوه
	جنگل

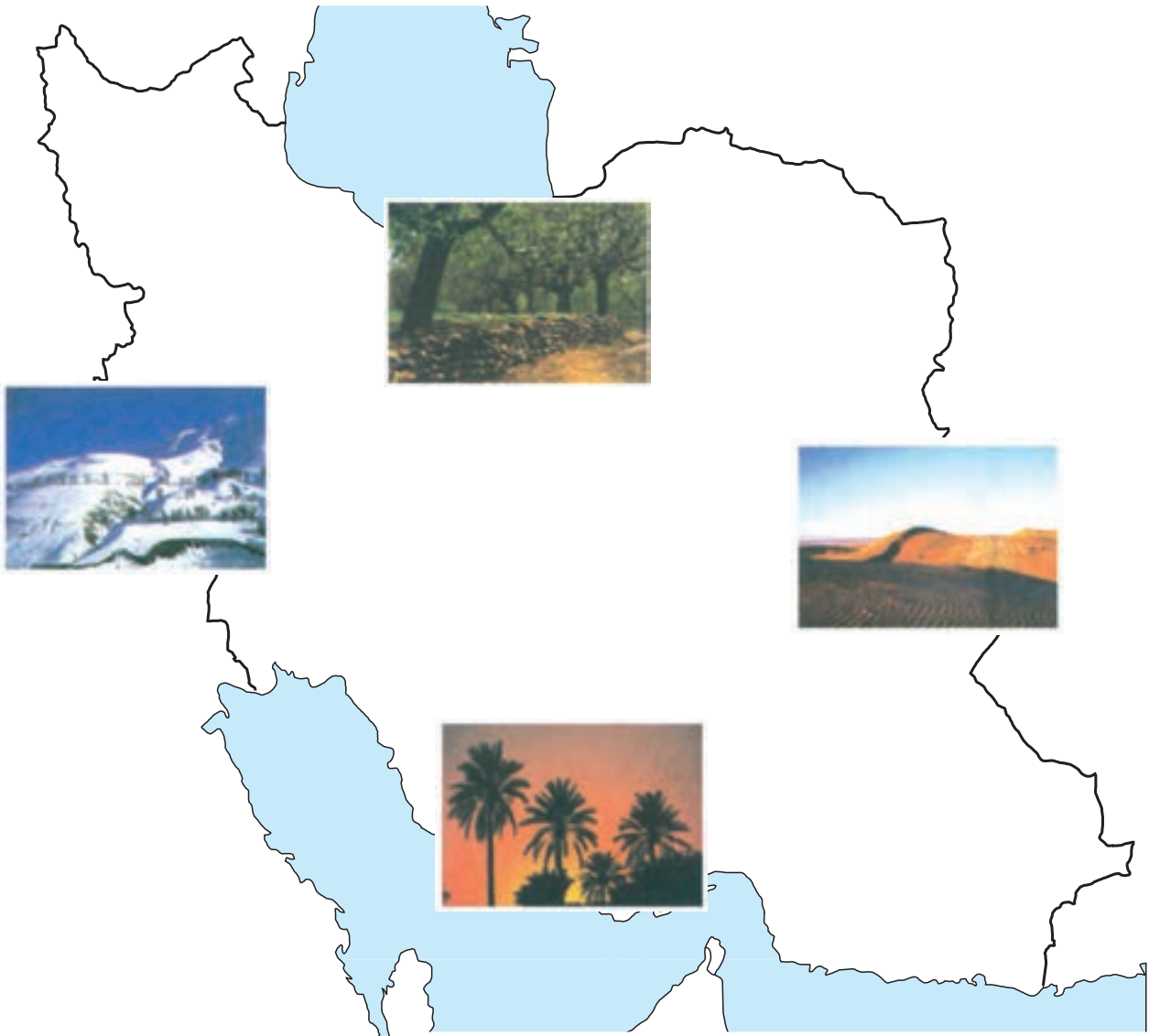
تمرین

نقشه‌ی زیر را با توجه به راهنمای نقشه رنگ کنید.

نقشه‌ی ایران (۲)

به نقشه‌ی ایران نگاه کنید.

در بالای نقشه قرار دارد.

این تصویر

به بالای نقشه، شمال می‌گوییم.

در شمال نقشه‌ی ایران قرار دارد.

پس این تصویر

در شمال ایران باران زیاد می‌بارد.

در پایین نقشه قرار دارد.

این تصویر

به پایین نقشه، جنوب می‌گوییم.

در جنوب نقشه‌ی ایران قرار دارد.

پس این تصویر

در جنوب ایران هوا بسیار گرم است.

در سمت راست نقشه قرار دارد.

این تصویر

به سمت راست نقشه، شرق می‌گوییم.

در شرق نقشه‌ی ایران قرار دارد.

پس این تصویر

در سمت چپ نقشه قرار دارد.

این تصویر

به سمت چپ نقشه، غرب می‌گوییم.

در غرب نقشه‌ی ایران قرار دارد.

پس این تصویر

در غرب ایران برف زیاد می‌بارد.

هر نقشه چهار جهت اصلی دارد:
شمال، جنوب، شرق، غرب
در هر نقشه شمال در بالا، جنوب در پایین، شرق
در سمت راست و غرب در سمت چپ قرار دارد.

پرسش

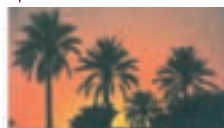
در کدام قسمت نقشه قرار دارد؟

۱- این تصویر

۲- به بالای نقشه چه می گوئیم؟

در کدام قسمت نقشه قرار دارد؟

۳- این تصویر

۴- به پایین نقشه چه می گوئیم؟

در کدام قسمت نقشه قرار دارد؟

۵- این تصویر

۶- به سمت راست نقشه چه می گوئیم؟

در کدام قسمت نقشه قرار دارد؟

۷- این تصویر

۸- به سمت چپ نقشه چه می گوئیم؟

با استفاده از کلمه های زیر، در جاهای خالی کلمه مناسب بنویسید.

جنوب - شمال - غرب - شرق

در هر نقشه در بالا و در پایین قرار دارد.

در هر نقشه در سمت چپ و در سمت راست

قرار دارد.

دختری از مازندران (۱)

نام من گلناز است . من در کلاس پنجم درس می خوانم .
من و خانواده ام در شهر ساری زندگی می کنیم .
در نزدیکی شهر ساری روستاها و شهرهای زیادی وجود دارد .

به تعدادی شهر و روستا که نزدیک هم قرار دارند، استان می گوئیم .

نام استان ما، مازندران است . ساری مرکز استان مازندران است .
ساری از همه ی شهرهای این استان بزرگ تر است .

به بزرگ ترین شهر هر استان، مرکز استان می گوئیم .

ایران کشور بزرگی است و استان های زیادی دارد .

- ۱- گلناز و خانواده اش در کدام شهر زندگی می کنند؟
- ۲- استان یعنی چه؟
- ۳- به بزرگ ترین شهر هر استان چه می گوئیم؟
- ۴- ساری مرکز کدام استان است؟
- ۵- ایران چند استان دارد؟

- ۱- شما در چه شهری زندگی می کنید؟
- ۲- شهر شما در کدام استان قرار دارد؟
- ۳- نام مرکز استان خود را بنویسید.

فکر کنید

دختری از مازندران (۲)

ما در نزدیکی دریای مازندران زندگی می‌کنیم. دریای مازندران در شمال ایران قرار دارد. استان مازندران سرسبز و زیبا است. در اطراف شهرها و روستاهای این استان جنگل و رودهای زیادی وجود دارد. رود هراز و رود تجن از رودهای مهم استان مازندران است.

در استان ما باران زیاد می بارد. به همین دلیل زمین های کشاورزی محصول خوبی می دهند. تعداد زیادی از مردم این استان کشاورز هستند. آن ها در زمین های خود برنج می کارند. پدر من هم برنج می کارد.

به زمین هایی که در آن برنج می کارند، شالیزار می گوئیم.

بچه ها، شما می توانید در تابستان برای دیدن استان زیبای ما به این جا سفر کنید.

- ۱- نام دریایی که در شمال ایران قرار دارد چیست؟
- ۲- چرا در مازندران زمین‌های کشاورزی محصول خوبی می‌دهد؟
- ۳- شغل بیشتر مردم مازندران چیست؟
- ۴- بیشتر کشاورزان استان مازندران در زمین‌های خود چه می‌کارند؟
- ۵- به زمین‌هایی که در آن برنج می‌کارند چه می‌گوییم؟

فکر کنید

- ۱- آیا در استان شما زمین‌های کشاورزی وجود دارد؟
- ۲- محصولات کشاورزی استان شما چیست؟

تمرین

به نقشه‌ی زیر نگاه کنید. دریای مازندران را پیدا کنید و رنگ کنید.

استان مازندران را پیدا کنید و رنگ کنید.

نام مرکز استان مازندران را در جای خالی بنویسید.

گردش در جنگل

یک روز صبح زود با بچه‌های مدرسه به جنگل رفتیم. قبل از رفتن به داخل جنگل، آقای اکبری به ما گفت: مراقب باشید از افراد گروه دور نشوید و همه جا با هم باشید. دیگر این که در کنار درختان آتش روشن نکنید. شاخه‌های درختان را نشکنید و محیط جنگل را پاکیزه نگه دارید. هر یک از مادر گروه، کاری انجام دادیم. من و پرویز در آوردن وسایل کمک کردیم. علی و حسین غذا و خوراکی‌ها را آوردند. ما همگی در انجام کارها با هم همکاری کردیم.

هنگام گردش در جنگل چند درخت قطع شده دیدیم که روی زمین افتاده بودند. آقای اکبری گفت: بچه‌ها، از چوب درختان جنگل در کارهای نجاری استفاده می‌کنند.

اما باید بدانیم قطع کردن درختان جنگل باعث از بین رفتن جنگل می‌شود.

بچه‌ها، درخت بسیار مفید است و به پاکیزگی هوا کمک می‌کند. وقت ناهار چند نفر از بچه‌ها غذا را بین دانش آموزان تقسیم کردند. بعد از خوردن غذا، من و رضا آشغال‌ها را جمع‌آوری کردیم و در یک کیسه ریختیم. هنگام عصر، همه با هم به راه افتادیم و به خانه برگشتیم. همه‌ی ما از گردش آن روز بسیار شاد شدیم.

- ۱- بچه‌ها برای اردو به کجا رفته بودند؟
- ۲- در گروه باید چگونه رفتار کنیم؟
- ۳- چگونه می‌توانیم از جنگل مراقبت کنیم؟
- ۴- از چوب درختان در چه کاری استفاده می‌شود؟
- ۵- آیا قطع زیاد درختان جنگل کار درستی است؟ چرا؟

اصفهان

اصفهان یک شهر قدیمی و بزرگ است.
شهر اصفهان مرکز استان اصفهان است.

زاینده رود یکی از رودهای بزرگ ایران است. این رود از وسط شهر اصفهان می‌گذرد. اصفهان جاهای دیدنی زیادی دارد. پل زیبا و قدیمی سی و سه پل سال‌ها پیش بر روی رودخانه‌ی زاینده رود ساخته شده است.

سی و سه پل در شهر اصفهان

در شهر اصفهان ساختمان‌ها و مسجدهای زیبایی وجود دارد.
مسجد امام و میدان امام از جاهای زیبا و دیدنی اصفهان است.

میدان امام در شهر اصفهان

عالی قاپو

مسجد امام

یک پارچه قلم کار

پارچ مسی

جعبه‌ی خاتم

کارهای دستی مردم اصفهان

پرسش

- ۱- مرکز استان اصفهان چه شهری است؟
- ۲- نام رودی که از وسط شهر اصفهان می‌گذرد، چیست؟
- ۳- جاهای دیدنی اصفهان را نام ببرید.

تمرین

- ۱- استان اصفهان را در نقشه‌ی زیر پیدا کنید و رنگ کنید.
- ۲- نام مرکز استان اصفهان را در جای خالی روی نقشه بنویسید.

آب و هوای این استان بسیار گرم است . برای همین درختان خرما در این استان محصول خوبی می دهند .

بعضی از مردم استان خوزستان در نخلستان کار می کنند .

نخلستان جایی است که تعداد زیادی درخت خرما در آن وجود دارد .

- ۱- مرکز استان خوزستان کدام شهر است؟
- ۲- استان خوزستان در کنار کدام خلیج قرار دارد؟
- ۳- بزرگ ترین رود ایران چه نام دارد؟
- ۴- آب و هوای استان خوزستان چگونه است؟
- ۵- به جایی که تعداد زیادی درخت خرما وجود دارد چه می گویند؟
- ۶- محصول مهم استان خوزستان چیست؟

با استفاده از کلمه‌های زیر، در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

ماهیگیری نخلستان

- بعضی از مردم خوزستان در کار می کنند.
- شغل بعضی از مردم در شهرهای کنار دریا است.

استان خوزستان (۲)

بچه‌ها، می‌دانید که نفت یک ماده‌ی با ارزش است. ایران چاه‌های نفت زیادی دارد. بیشتر چاه‌های نفت ایران در استان خوزستان قرار دارد. نفت ماده‌ای است که در زیر زمین وجود دارد. با کندن چاه، نفت را از زیر زمین استخراج می‌کنند. بعضی از مردم این استان در پالایشگاه کار می‌کنند. نفت در پالایشگاه برای استفاده مردم آماده می‌شود. مقداری از نفت در داخل کشور مصرف می‌شود و مقدار زیادی هم به کشورهای دیگر فروخته می‌شود.

استان خوزستان جاهای دیدنی زیادی دارد. مردم این استان بسیار مهربان و مهمان دوست هستند. شما می توانید در تعطیلات عید نوروز به این استان سفر کنید.

کشتی های نفت کش ، نفت را به کشورهای دیگر می برند.

- ۱- بیشتر چاه‌های نفت ایران در کدام استان قرار دارند؟
- ۲- نفت را چگونه از زیر زمین استخراج می‌کنند؟
- ۳- نفت در کجا برای استفاده مردم آماده می‌شود؟
- ۴- آیا همه‌ی نفت ایران در داخل کشور مصرف می‌شود؟
- ۵- مردم خوزستان چگونه مردمی هستند؟

بندر عباس

شهر بندر عباس در جنوب کشور ایران قرار دارد.

بندر عباس مرکز استان هرمزگان است. هوای این شهر بسیار گرم است.

بندر شهری است در کنار دریا، که کشتی‌های کوچک و بزرگ در آن رفت و آمد می‌کنند.

بندر عباس هم در کنار دریای عمان و خلیج فارس قرار دارد. کشتی‌های زیادی به

شهرهای بندری رفت و آمد می‌کنند.

بعضی از این کشتی‌ها مسافربری هستند. مردم با این کشتی‌ها از راه دریا به جاهای مختلف سفر می‌کنند.

بعضی از این کشتی‌ها باربری هستند. این کشتی‌ها بارهای مختلف مانند خرما، فرش و میوه را به کشورهای دیگر می‌برند.

- ۱- شهر بندر عباس در کدام قسمت ایران قرار دارد؟
- ۲- مرکز استان هرمزگان کدام شهر است؟
- ۳- بندر به چه شهری گفته می شود؟
- ۴- بندر عباس در کنار کدام دریا قرار دارد؟
- ۵- دو نوع کشتی که به شهرهای بندری رفت و آمد می کنند، نام ببرید.
- ۶- هوای بندر عباس چگونه است؟
- ۷- به خشکی هایی که دور تا دور آن را آب گرفته است چه می گویند؟

خانواده‌ی پر جمعیت

زهرا در بندر عباس زندگی می‌کند. او سه خواهر و دو برادر دارد. خانواده‌ی زهرا پر جمعیت است. پدر زهرا ماهیگیر است. او خیلی زحمت می‌کشد. اما درآمد پدر زهرا برای خانواده کافی نیست. زهرا برای کمک به خانواده در یک کارخانه کار می‌کند. مریم دوست زهرا است. آن‌ها با هم همسایه هستند.

مریم در یک خانواده‌ی کم جمعیت زندگی می‌کند. او یک خواهر دارد. مریم و خواهرش با هم به مدرسه می‌روند. پدر مریم ماهیگیر است. آن‌ها با درآمد ماهیگیری زندگی خوبی دارند.

شغل بیشتر مردم بندر عباس ماهیگیری است.

مشکلات یک خانواده‌ی کم جمعیت کم‌تر از یک خانواده‌ی پر جمعیت است.

- ۱- زهرا در کدام شهر زندگی می کند؟
- ۲- آیا درآمد پدر زهرا برای خانواده کافی است؟
- ۳- شغل بیشتر مردم بندر عباس چیست؟
- ۴- زندگی در یک خانواده ی کم جمعیت راحت تر است یا در خانواده ی پر جمعیت؟
- ۵- شما در یک خانواده ی کم جمعیت زندگی می کنید یا در یک خانواده ی پر جمعیت؟

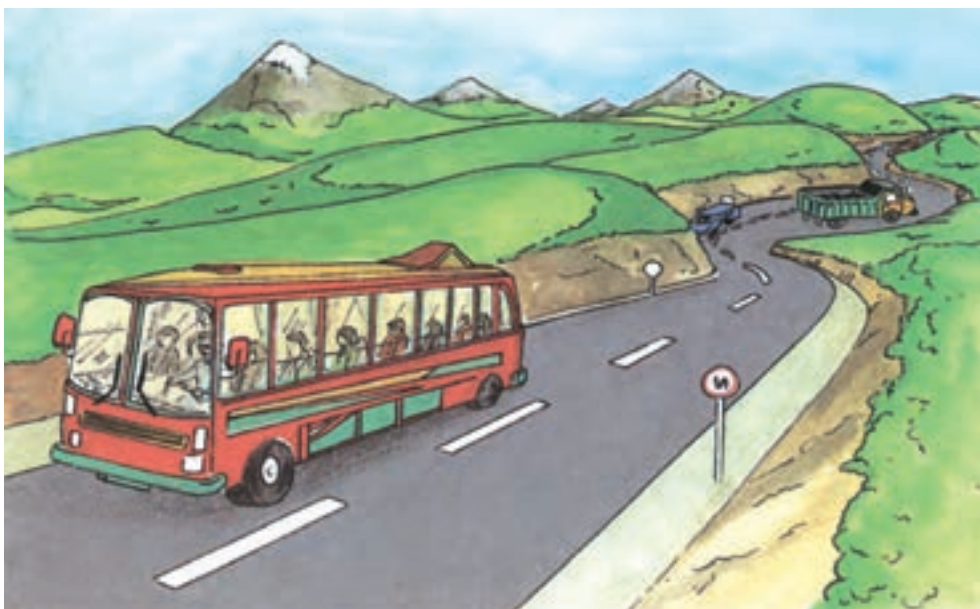
راه‌ها و وسایل نقلیه

در زمان‌های قدیم، اتومبیل، قطار و هواپیما وجود نداشت. مردم برای مسافرت یا بردن کالا به جاهای دیگر از اسب، شتر و گاری استفاده می‌کردند. مسافران گاهی چندین ماه در راه بودند تا به مقصد برسند. جاده‌ها در آن زمان خاکی و نامناسب بود. مردم در طول راه، سختی زیادی می‌کشیدند تا به مقصد برسند.

امروزه مردم برای مسافرت و جابه‌جا کردن بار و کالاهای خود از وسایل مختلف استفاده می‌کنند. مانند اتومبیل، قطار، هواپیما و کشتی.

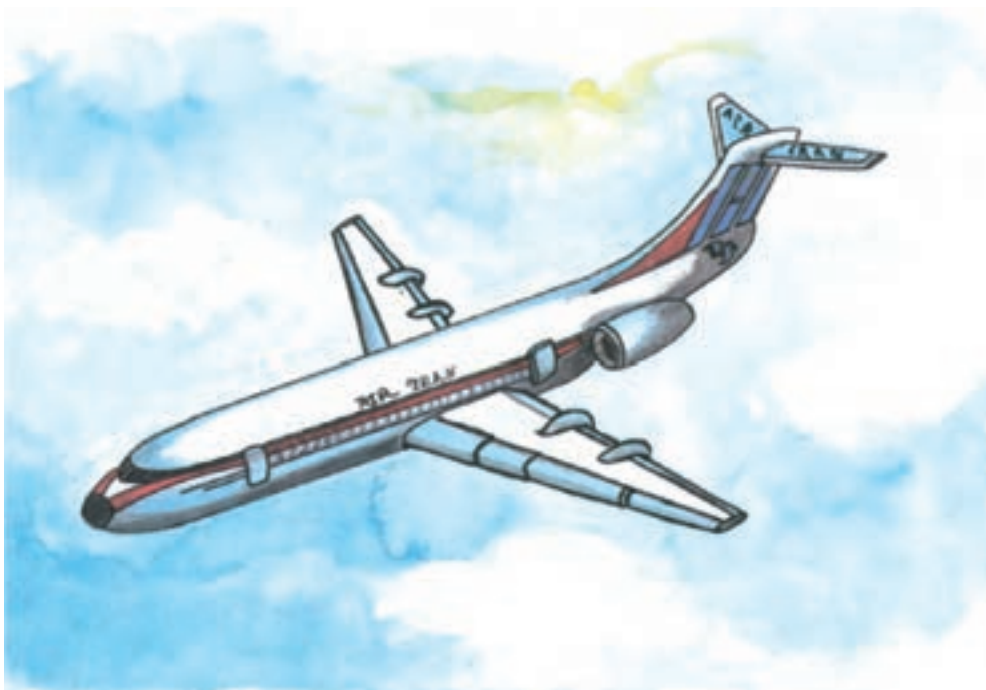

بین شهرها جاده‌های زیادی ساخته شده است. مردم می‌توانند به راحتی سفر کنند و بارهای خود را جابه‌جا کنند.

از قطار برای سفر و جابه‌جا کردن بار استفاده می‌کنیم. مترو، قطار برقی است که در راه‌های زیرزمینی حرکت می‌کند. در شهرهایی که مترو وجود دارد، مردم برای رفتن از جایی به جای دیگر از آن استفاده می‌کنند.

بعضی از کالاها، با هواپیما از راه هوایی جابه جا می شوند. بعضی از مردم هم برای مسافرت از هواپیما استفاده می کنند.

بعضی از کالاها، با کشتی از راه دریا (راه آبی) جابه جا می شوند. گاهی از کشتی برای مسافرت هم استفاده می شود.

- ۱- در زمان های قدیم مردم برای مسافرت از چه وسایلی استفاده می کردند؟
- ۲- امروزه مردم برای مسافرت و جابه جا کردن کالاهای خود از چه وسایلی استفاده می کنند؟
- ۳- وسیله ی مسافرت از راه آبی چیست؟
- ۴- با چه وسیله ای از راه های هوایی مسافرت می کنیم؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید.

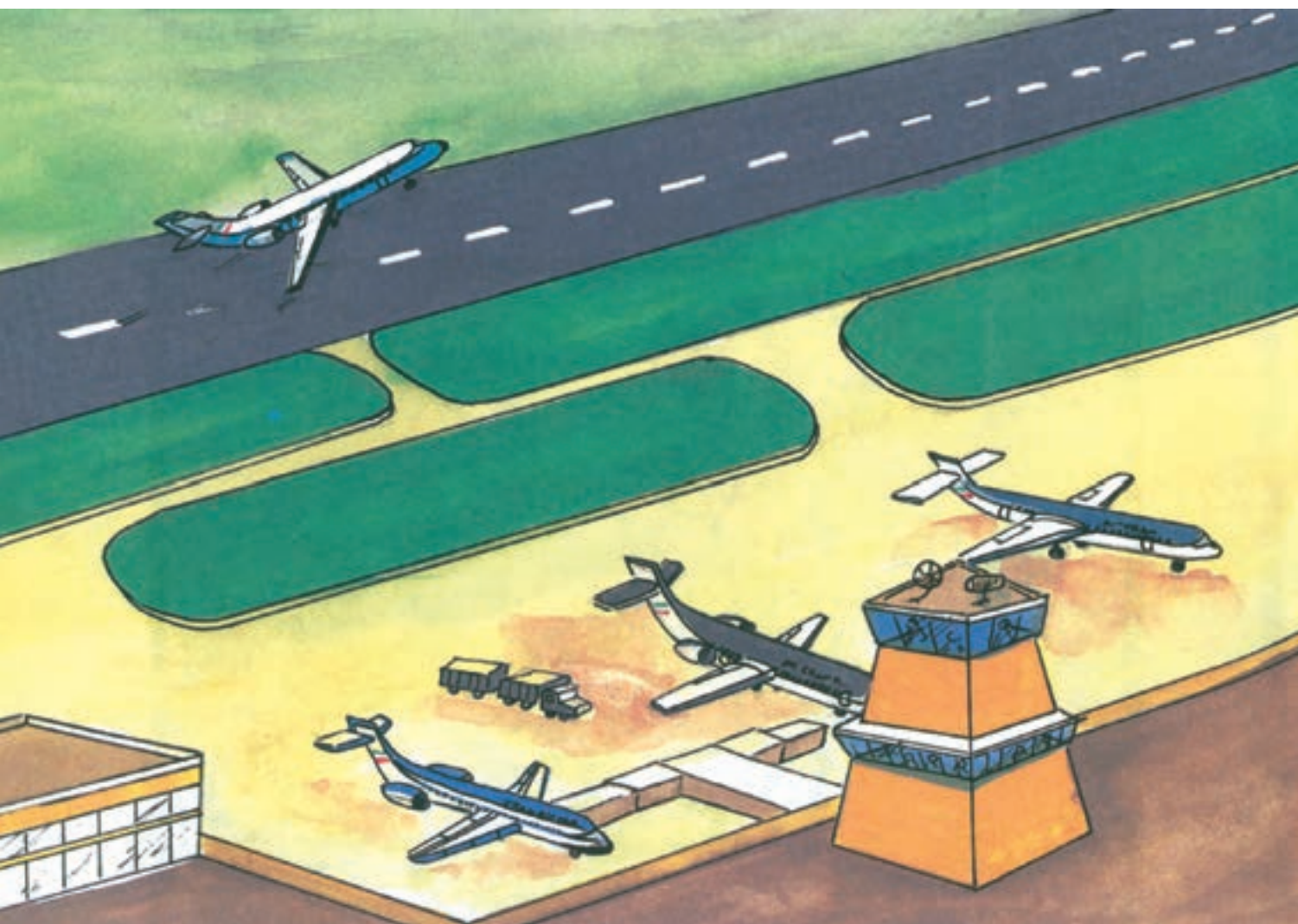
نامناسب به راحتی

- ۱- در زمان قدیم جاده ها خاکی و بود.
- ۲- امروزه جاده های زیادی ساخته شده است و مردم می توانند سفر کنند.

تهران

نام من امیر است. تابستان امسال، من برای اولین بار سوار هواپیما شدم. من و پدرم می‌خواستیم برای دیدن مادر بزرگ به تهران برویم. تهران مرکز کشور ما ایران است. وقتی هواپیما به زمین نشست، پدر گفت: این جا فرودگاه مهرآباد است. فرودگاه زمین صاف و بسیار بزرگی است که هواپیما از آن جا پرواز می‌کند یا در آن جا به زمین می‌نشیند.

فرودگاه مهرآباد یکی از بزرگ‌ترین فرودگاه‌های ایران است و در تهران قرار دارد.

از فرودگاه بیرون آمدیم و با تاکسی به طرف خانه‌ی مادر بزرگ حرکت کردیم. در راه میدان زیبا و بزرگی را دیدیم. پدر گفت: نام این میدان آزادی است. میدان آزادی روزهای خوب انقلاب اسلامی را به یاد من می‌آورد.

میدان آزادی یکی از مکان‌هایی بود که مردم برای نشان دادن مخالفت خود با شاه در آن جا جمع می‌شدند. انقلاب اسلامی ایران در ۲۲ بهمن سال ۱۳۵۷ به رهبری امام خمینی به پیروزی رسید.

من به صحبت‌های پدر فکر کردم و با خود گفتم: چرا مردم ایران با شاه مبارزه کردند؟ در این فکر بودم که به خانه‌ی مادر بزرگ رسیدیم. مادر بزرگ از دیدن ما بسیار خوش حال شد.

- ۱- مرکز کشور ایران کدام شهر است؟
- ۲- فرودگاه مهرآباد در کدام شهر قرار دارد؟
- ۳- انقلاب اسلامی ایران در چه تاریخی به پیروزی رسید؟

با استفاده از کلمه‌های زیر در جای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید:

فرودگاه مخالفت

- ۱- هواپیما از پرواز می‌کند یا در آن جا به زمین می‌نشیند.
- ۲- مردم برای با شاه در میدان آزادی جمع می‌شدند.

تمرین

به نقشه‌ی ایران نگاه کنید.
استان تهران را پیدا کنید و رنگ کنید.

روز جمهوری اسلامی

در خانه‌ی مادر بزرگ از پدر پرسیدم: چرا مردم ایران انقلاب کردند؟ پدر گفت: سال‌ها قبل شاه ستم‌گری به نام محمدرضا پهلوی در ایران زندگی می‌کرد. در آن زمان دستورات دین اسلام در کشور اجرا نمی‌شد. مردم به رهبری امام خمینی با شاه مبارزه کردند. شعار مردم «استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» بود. مردم بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در دهم و یازدهم فروردین سال ۱۳۵۸ پای صندوق‌های رأی رفتند و به جمهوری اسلامی رأی دادند.

به فرمان امام خمینی دوازدهم فروردین روز جمهوری اسلامی نامیده شد.

ما هر سال این روز بزرگ را جشن می‌گیریم.

- ۱- در زمان انقلاب شعار مردم ایران چه بود؟
- ۲- روز جمهوری اسلامی چه روزی است؟
- ۳- دوازدهم فروردین به فرمان چه کسی روز جمهوری اسلامی نامیده شد؟

با استفاده از کلمه‌های زیر، در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

انتخاب دین اسلام

- ۱- در زمان شاه دستورات در کشور اجرا نمی شد.
- ۲- مردم حکومت جمهوری اسلامی را کردند.

سرود جمهوری اسلامی را در مدرسه اجرا کنید:

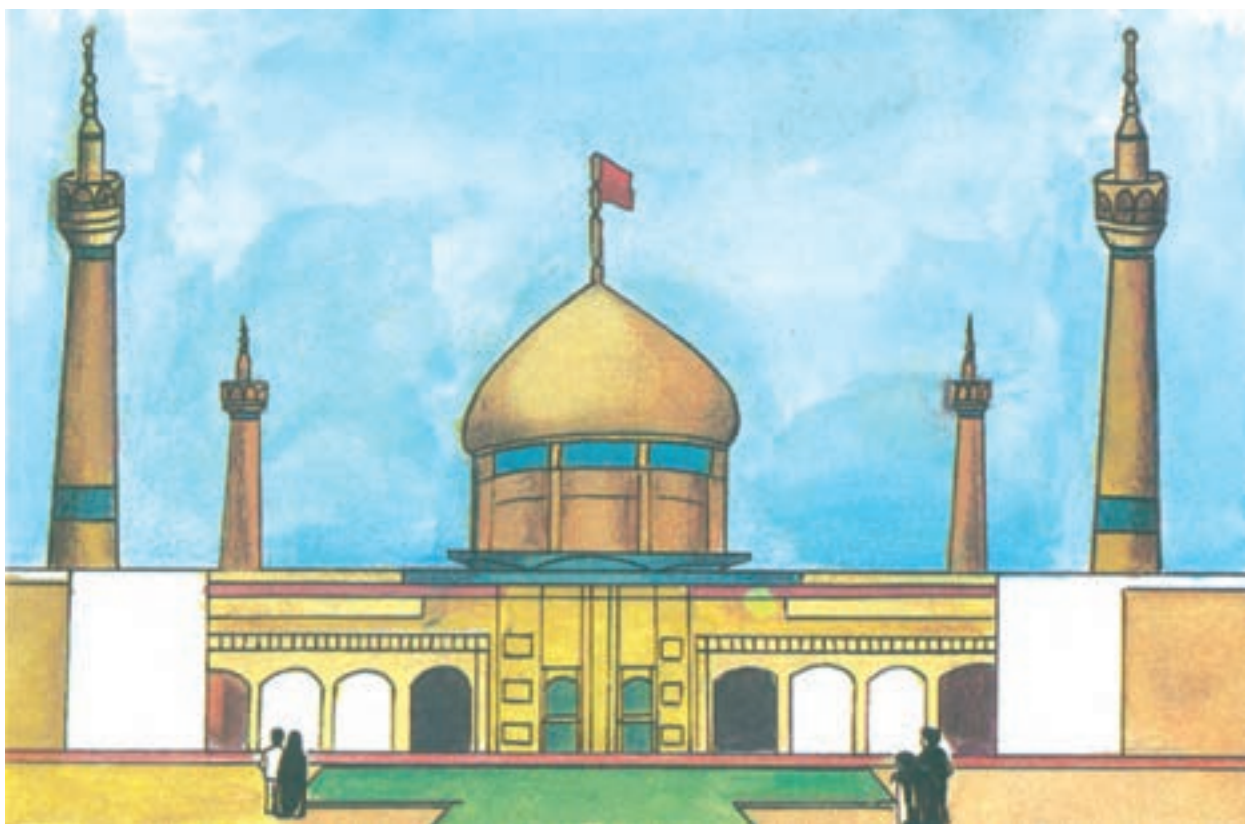
سرزد از افق مهر خاوران
فروغ دیده‌ی حق باوران
بهمن، فرّایمان ماست
پیامت ای امام
استقلال، آزادی، نقش جان ماست
شہیدان، پیچیده در گوش زمان
فریادتان
پاینده مانی و جاودان
جمهوری اسلامی ایران

بهشت زهرا

در یکی از روزها به همراه مادر بزرگ به حرم امام خمینی و آرامگاه شهدا در بهشت زهرا رفتیم.

حرم امام خمینی بسیار بزرگ و زیبا بود و مردم زیادی برای زیارت به آن جا آمده بودند. از پدرم پرسیدم، حالا که امام خمینی از دنیا رفته است، چه کسی رهبر مردم ایران است؟

پدر گفت: بعد از امام خمینی، آیت . . . خامنه‌ای رهبر مردم ایران شده است.

بعد از زیارت حرم به آرامگاه شهدا در بهشت زهرا رفتیم. پدرم گفت: جوانان زیادی برای پیروزی انقلاب در راه خدا جان خود را از دست دادند و شهید شدند. ما باید قدر فداکاری‌های آنان را بدانیم و همیشه به یاد آن‌ها باشیم و راه آن‌ها را ادامه بدهیم. هوا کم‌کم تاریک می‌شد. ما بهشت زهرا را ترک کردیم و به طرف خانه‌ی مادر بزرگ به راه افتادیم. اتومبیل‌های زیادی در خیابان رفت و آمد می‌کردند. فاصله‌ی خانه‌ی مادر بزرگ تا بهشت زهرا زیاد بود به همین دلیل ما مدت زیادی در راه بودیم تا به خانه‌ی مادر بزرگ رسیدیم.

- ۱- حرم امام خمینی و آرامگاه شهدای انقلاب اسلامی در کجا قرار دارد؟
- ۲- بعد از رحلت امام خمینی چه کسی رهبر مردم ایران شد؟
- ۳- چرا جوانان ما شهید شدند؟

کوه‌های البرز

روز پنجشنبه صبح زود از خواب بیدار شدیم . به همراه پدرم به طرف کوه‌های البرز به راه افتادیم . قسمتی از کوه‌های البرز در شمال تهران قرار دارد . وقتی از کوه بالا رفتیم ، به پایین نگاه کردم . درختان و خانه‌های پایین کوه کوچک تر دیده می شدند . در راه کمی استراحت کردیم و بعد به راه خود ادامه دادیم . پدر گفت : کوه‌های البرز قله‌های زیادی دارد . بلندترین آن‌ها قله‌ی دماوند است .

به بلندترین جای کوه قله می گویند .

وقتی از کوه پایین می آمدیم از کنار یک رودخانه‌ی پرآب گذشتیم .

از پدر پرسیدم: از آب رودخانه‌ها چه استفاده‌ای می‌توانیم بکنیم.
پدر جواب داد: از آب رودخانه‌ها برای آبیاری زمین‌های کشاورزی استفاده می‌کنیم.
جلوی بعضی از رودها دیوارهای محکم و بلندی ساخته‌اند که به آن سد می‌گویند.
سد از هدر رفتن آب رودخانه‌ها جلوگیری می‌کند.
از آب سد برای کشاورزی و تهیه‌ی آب آشامیدنی مردم شهر استفاده می‌شود.

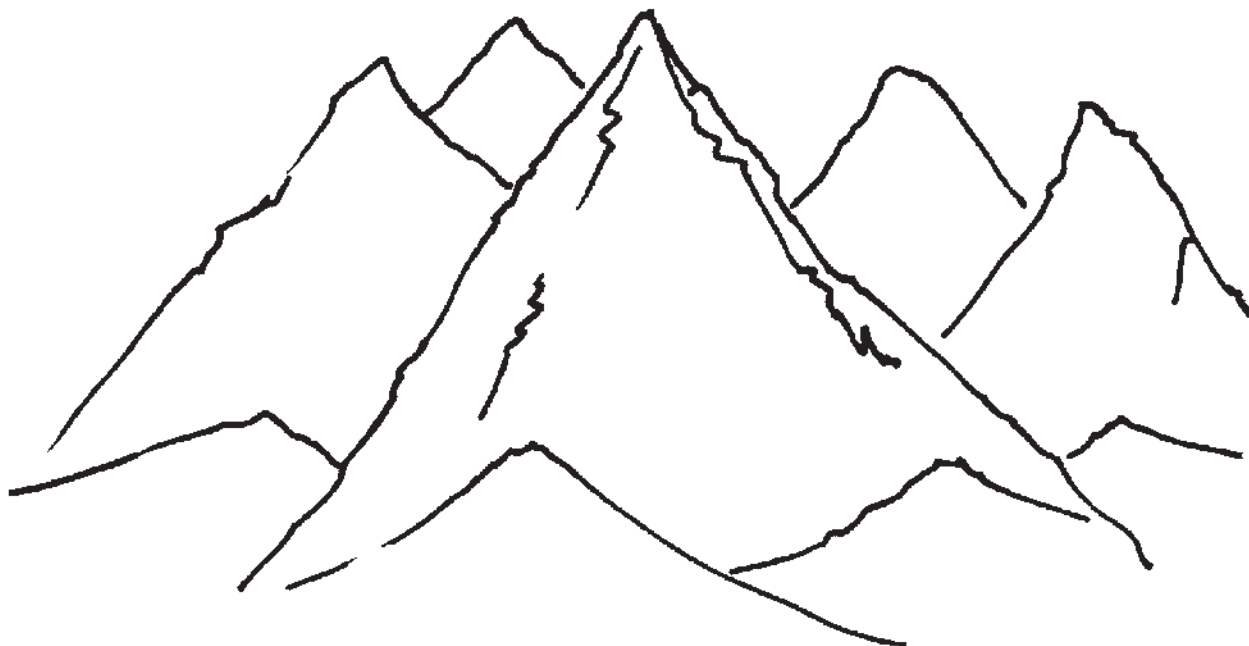
سدّ امیرکبیر یکی از بزرگ‌ترین سدّهای ایران است. سدّ امیرکبیر در
نزدیک تهران قرار دارد.

پرسش

- ۱- کوه‌های البرز در کدام طرف تهران قرار دارد؟
- ۲- قلّه چیست؟
- ۳- بلندترین قلّه‌ی کوه‌های البرز چه نام دارد؟
- ۴- سد چیست؟
- ۵- سدّ امیرکبیر در کجا قرار دارد؟
- ۶- از آب سد چه استفاده‌ای می‌کنیم؟

تمرین

قلّه‌ی کوه‌ها را رنگ کنید.

امیر کبیر

در نزدیکی خانه‌ی مادر بزرگ ساختمان قدیمی و بزرگی قرار داشت .
این ساختمان قدیمی ، مدرسه‌ی دارالفنون است . مادر بزرگ می گوید: مدرسه‌ی دارالفنون سال‌ها پیش به دستور امیر کبیر ساخته شده است .
امیر کبیر مرد بزرگی بود . او کارهای زیادی برای کشور ایران انجام داد و به مردم ایران خدمت کرد .

امیر کبیر در زمان ناصرالدین شاه زندگی می کرد . در آن زمان ، ناصرالدین شاه پادشاه ایران بود . او به مردم ظلم می کرد و ثروت‌های ایران را به کشورهای دیگر می بخشید .
امیر کبیر با این کارهای شاه مخالفت می کرد و نمی گذاشت ناصرالدین شاه به مردم ظلم کند .

چون امیر کبیر همیشه به فکر کشور و مردم ایران بود ناصرالدین شاه دستور داد او را به قتل برسانند . امیر کبیر در حمام فین کاشان به دست مأموران ناصرالدین شاه کشته شد .
همه‌ی مردم ایران امیر کبیر را دوست دارند و کارهای خوب او را از یاد نمی برند .

- ۱- امیرکبیر در زمان کدام پادشاه زندگی می کرد؟
- ۲- نام مدرسه ای که امیرکبیر ساخت ، چه بود؟
- ۳- امیرکبیر در کجا و به دستور چه کسی به قتل رسید؟
- ۴- چرا ناصرالدین شاه امیرکبیر را به قتل رساند؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید .

کارهای خوب دشمنان

- ۱- امیرکبیر دیگر اجازه نداد که ثروت های ایران را به خارج ببرند .
- ۲- همه ی مردم ایران امیرکبیر را دوست دارند و او را از یاد نمی برند .

رییس جمهور

صبح روز جمعه بود. پدر گفت: امروز ما برای انتخاب رییس جمهور به محل رأی گیری می رویم. من پرسیدم. رییس جمهور کیست؟
پدر پاسخ داد: همان طور که یک مدرسه احتیاج به مدیر دارد، یک کشور هم باید مدیر داشته باشد. رییس جمهور مدیر یک کشور است.
من پرسیدم: رییس جمهور چگونه انتخاب می شود؟
پدر پاسخ داد: رییس جمهور با رأی مردم انتخاب می شود.

در ایران مردم رییس جمهور را برای مدت ۴ سال انتخاب می کنند.

من با پدرم برای رأی به محل رأی گیری رفتیم.
پدر رأی خود را نوشت و به صندوق انداخت. اما من نمی توانستم رأی بدهم. زیرا
سن من کم تر از ۱۶ سال بود. کسانی می توانند رأی بدهند که سن آنها بالاتر از ۱۶ سال
باشد.

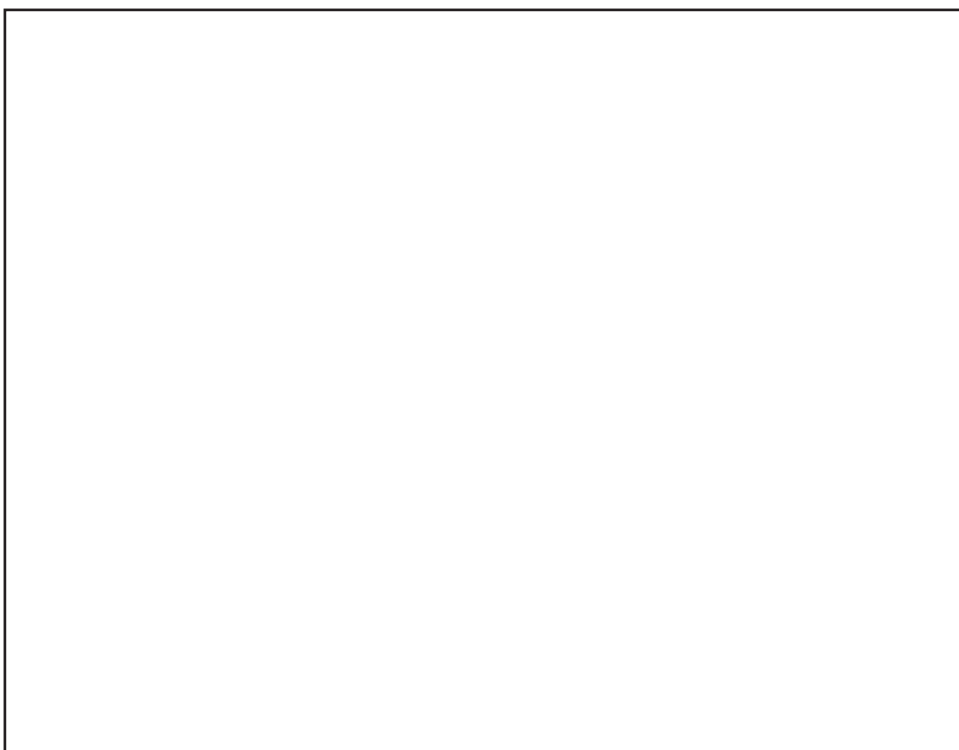

پرسش

- ۱- در ایران رییس جمهور برای مدّت چند سال انتخاب می شود؟
- ۲- از چه سنی می توان رأی داد؟

تمرین

نام رییس جمهور فعلی ایران چیست؟
عکسی از رییس جمهور فعلی ایران در کادر زیر بچسبانید.

همسایه‌های ایران

نام کشور ما ایران است. ایران خانه‌ی ما ایرانیان است. همان‌طور که در کنار خانه‌های خود همسایه‌های زیادی داریم. کشور ما هم همسایه‌هایی دارد.

به کشورهایی که در کنار ایران قرار دارند، همسایه‌های ایران می‌گوییم.

هریک از همسایه‌های ایران زبان، دین و پرچم مخصوص به خود دارند. به نقشه‌ی زیر نگاه کنید. این نقشه، همسایه‌های ایران را نشان می‌دهد.

در شمال ایران کشورهای ترکمنستان، جمهوری آذربایجان و ارمنستان قرار دارد.

کشورهای افغانستان و پاکستان در شرق ایران قرار دارد.

در غرب ایران کشورهای ترکیه و عراق قرار دارد.

۱- نام کشور ما چیست؟

۲- به کشورهایی که در کنار ایران قرار دارند چه می‌گوییم؟

به نقشه نگاه کنید و به پرسش‌های زیر پاسخ دهید:

- کشورهای را که در شمال ایران قرار دارند، نام ببرید.

- در غرب ایران چه کشورهایی قرار دارد؟

- کشورهای که از شرق با ایران همسایه هستند کدامند؟

کشور عراق

همان طور که در درس قبل خواندیم ، عراق یکی از کشورهای همسایه ایران است . این کشور در غرب ایران قرار دارد .

در سال ۱۳۵۹ ، ارتش عراق به ایران حمله کرد . جنگ ایران و عراق از استان خوزستان شروع شد . مردم ایران هشت سال با دشمن جنگیدند . مردم شجاع ما توانستند به کمک هم دشمن را از ایران بیرون کنند .

مرکز کشور عراق شهر بغداد است. مردم این کشور مسلمان هستند و به زبان عربی صحبت می کنند.

نجف و کربلا از شهرهای زیارتی کشور عراق هستند. حرم و آرامگاه حضرت علی(ع) در شهر نجف و حرم امام حسین(ع) در شهر کربلا قرار دارد.

حرم حضرت علی (ع) در نجف

حرم امام حسین (ع) در کربلا

- ۱- کشور عراق در کدام قسمت ایران قرار دارد؟
- ۲- جنگ ایران و عراق در چه سالی شروع شد؟
- ۳- جنگ ایران و عراق چند سال طول کشید؟
- ۴- مرکز کشور عراق کدام شهر است؟
- ۵- دین مردم عراق چیست؟
- ۶- حرم حضرت علی (ع) در کدام شهر عراق قرار دارد؟
- ۷- حرم امام حسین (ع) در کدام شهر عراق قرار دارد؟

با استفاده از کلمه‌های زیر، در جاهای خالی کلمه‌ی مناسب بنویسید.

نجف و کربلا عربی

- ۱- مردم عراق به زبان صحبت می‌کنند.
- ۲- از شهرهای زیارتی کشور عراق هستند.

تمرین

- به نقشه‌ی زیر نگاه کنید و کشور عراق را پیدا کنید و رنگ کنید.
- نام مرکز کشور عراق را در جای خالی روی نقشه بنویسید.

کره‌ی زمین

مهناز در حال تماشای برنامه‌ی تلویزیون بود. تلویزیون تصویرهایی از دریا و جنگل را نشان می‌داد. مهناز از پدر پرسید: این دریاها و جنگل‌ها کجا هستند؟ پدر گفت: زمینی که ما در آن زندگی می‌کنیم خیلی بزرگ است. روی زمین، دریا، کوه و جنگل‌های زیادی وجود دارد.

زمین مانند یک توپ گرد است و ما به آن کره‌ی زمین می‌گوییم.

روی کره‌ی زمین کشورهای زیادی وجود دارد.

به تصویر زیر نگاه کنید.

این تصویر یک کره ی جغرافیایی را نشان می دهد. کره ی جغرافیایی شکل کوچکی از کره ی زمین است. ما می توانیم روی کره ی جغرافیایی کشورها و دریاها را پیدا کنیم. آیا می توانید کشور ایران را روی کره ی جغرافیایی پیدا کنید؟

۱- زمین چه شکلی دارد؟

۲- روی کره ی زمین چه جاهایی وجود دارد؟

۳- ما از کره ی جغرافیایی چه استفاده ای می کنیم؟

با استفاده از کلمه های زیر ، در جاهای خالی کلمه ی مناسب بنویسید .

کره ی جغرافیایی کشورهای

- روی کره ی زمین زیادی وجود دارد .

- شکل کوچکی از کره ی زمین است .

تصمیمی برای آینده

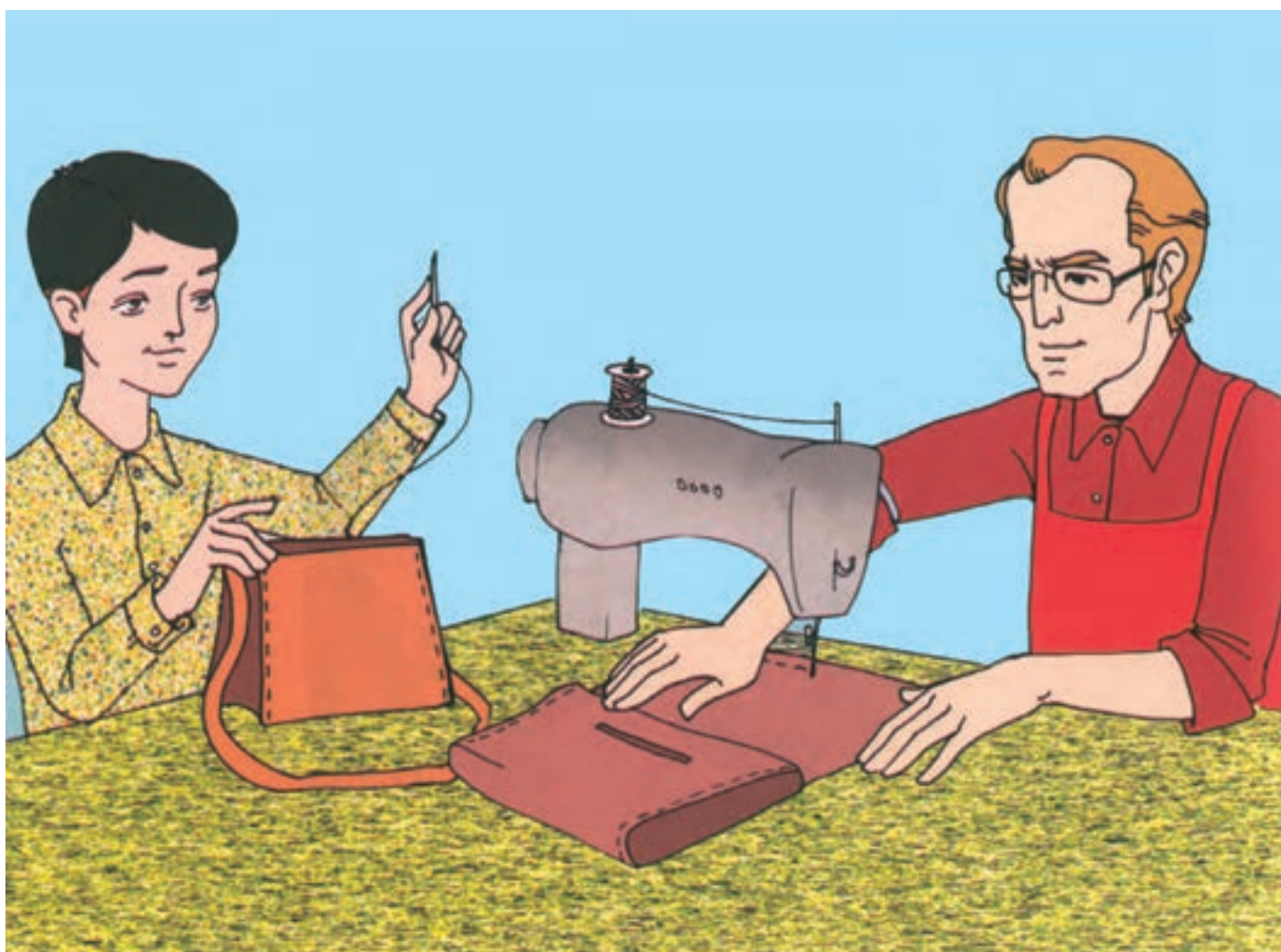
آخرین روزهای سال تحصیلی بود. آموزگار کلاس پنجم به دانش آموزان گفت: بچه ها، به زودی سال تحصیلی به پایان می رسد و شما باید برای آینده ی خود تصمیم بگیرید. آیا در این مورد فکر کرده اید؟

مجید گفت: من می خواهم بعد از پایان کلاس پنجم، تحصیلات خود را در مدرسه ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای ادامه بدهم.

امیر گفت: برادر من یک کارگاه قالی بافی دارد. من می خواهم در آن جا قالی بافی یاد بگیرم.

علی رضا گفت: در نزدیکی خانه‌ی ما یک مغازه‌ی کیف دوزی است. در آن جا با چرم کیف‌های زیبایی می‌دوزند. من می‌خواهم دوختن کیف را یاد بگیرم.

آموزگار گفت: بله بچه‌ها، بعضی از شما می‌توانید بعد از پایان کلاس پنجم به دوره‌ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه‌ای بروید. در آن‌جا کارهای مختلفی مانند حصیربافی، نجاری و قالی‌بافی آموزش می‌دهند.

در مرکز راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای دختران حرفه های مختلفی مانند خیاطی، گل سازی و آشپزی آموزش داده می شود. بچه هایی که به دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای می روند، در کارگاه های مختلف می توانند کار مورد علاقه ی خود را یاد بگیرند.

- ۱- دانش آموزان بعد از پایان کلاس پنجم ابتدایی چه کارهایی می توانند انجام دهند؟
- ۲- در دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای به دانش آموزان دختر چه کارهایی یاد می دهند؟
- ۳- در دوره ی راهنمایی تحصیلی پیش حرفه ای به دانش آموزان پسر چه کارهایی یاد می دهند؟

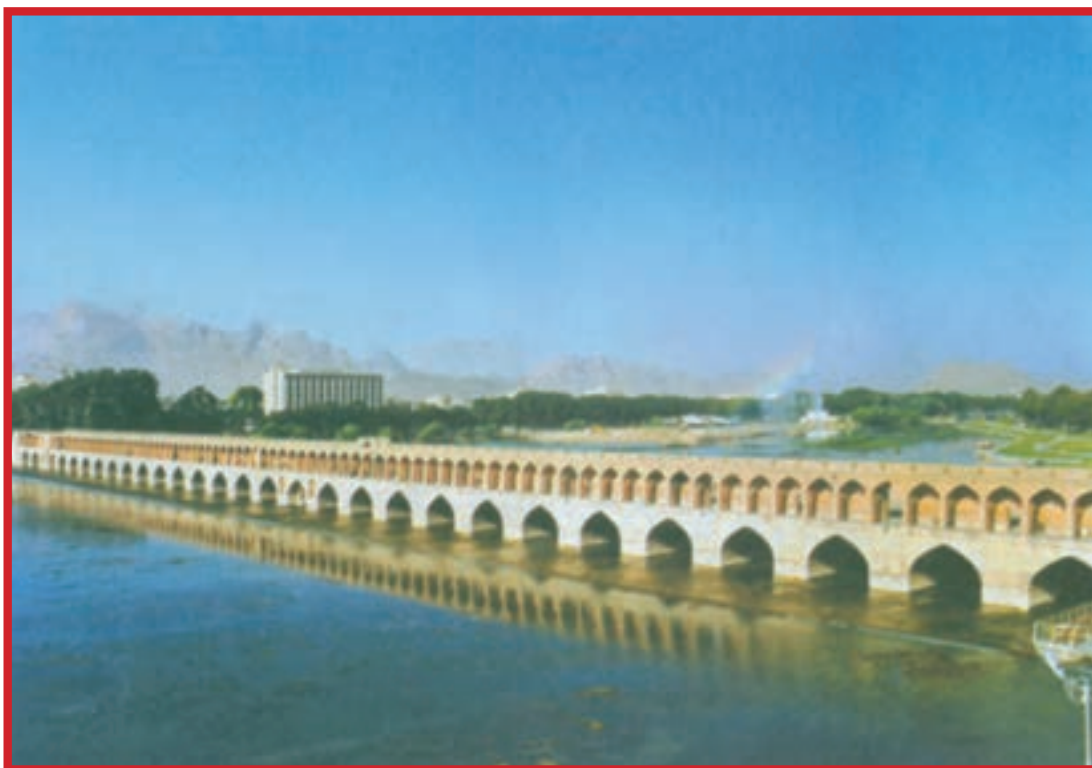
فکر کنید:

- شما برای آینده ی خود چه تصمیمی گرفته اید؟

با توجه به سؤالات زیر جدول را کامل کن .

۱										
۲										
۳										
۴										
۵										
۶										
۷										
۸										
۹										
۱۰										
۱۱										

- ۱- به سمت راست نقشه چه می گوئیم؟
- ۲- کشور عراق در کدام سمت ایران قرار دارد؟
- ۳- به بلندترین جای کوه چه می گوئیم؟
- ۴- بزرگ ترین رود ایران چه نام دارد؟
- ۵- مرکز کشور ایران چه شهری است؟
- ۶- به تعدادی شهر و روستا که نزدیک هم قرار دارند چه می گوئیم؟
- ۷- جنوب در کجای نقشه قرار دارد؟
- ۸- مرکز استان اصفهان چه شهری است؟
- ۹- جزیره ی قشم در کدام استان ایران قرار دارد؟
- ۱۰- در شمال ایران کدام دریا قرار دارد؟
- ۱۱- نام یکی از سد های بزرگ که در نزدیکی تهران است؟

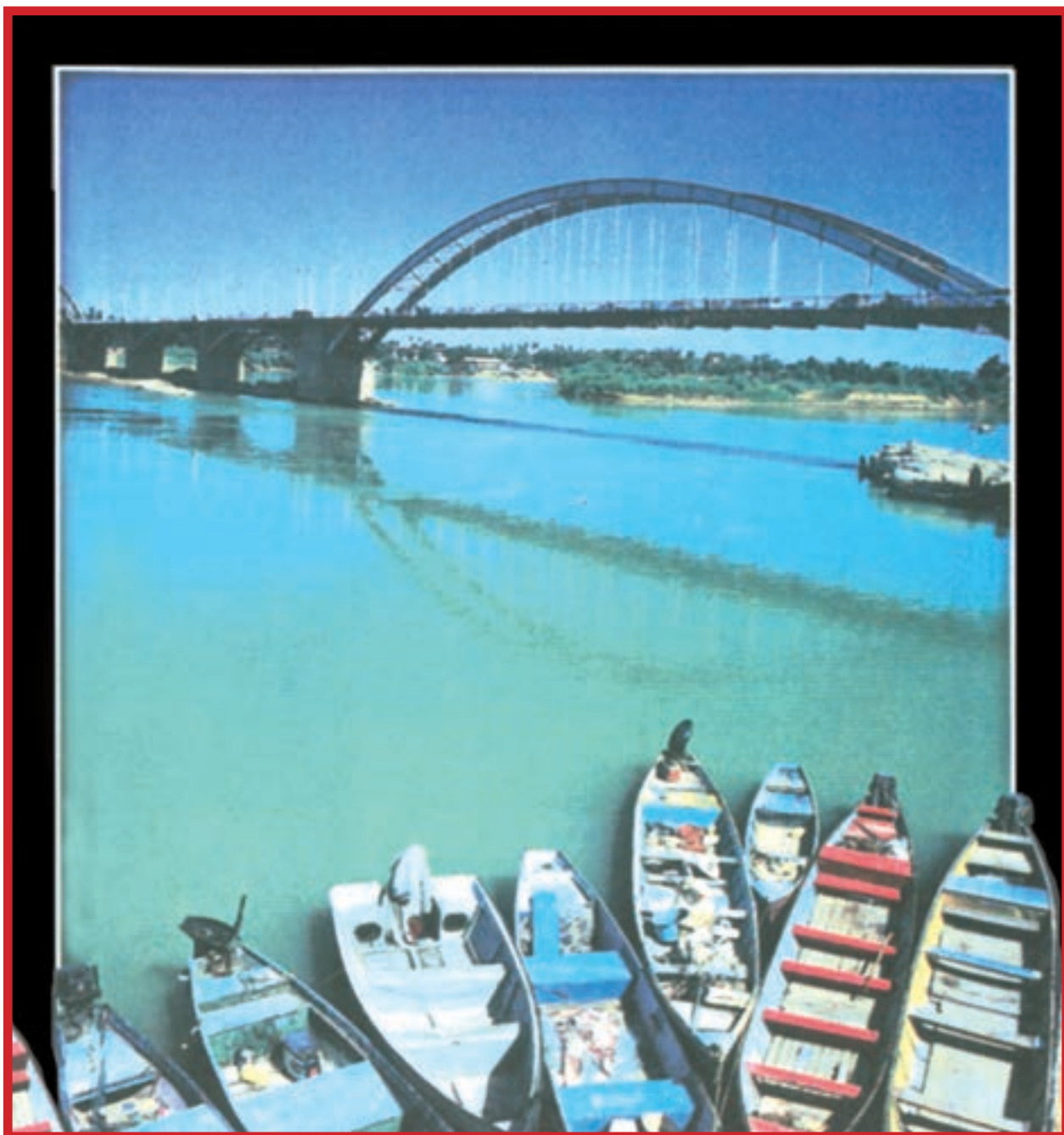
سی و سه پل در اصفهان

میدان امام در اصفهان

این گلدان یکی از کارهای دستی مردم اصفهان است.

پل کارون بر روی رودخانه کارون در اهواز

میدان آزادی در تهران

